

М И Н Т Ъ , И Н И Ш Ъ И Л И Т Е Р А Т У Р Ъ .

№. 15.

ЛѢНІ, 12. АПРІЛІЕ

1848.

Че воіеск ромъніі трансилвані?

(Джкѣйере.)

Дела 1791 пълъ ла 1815 зиле реле, рьсвоіоасе. Де ши патріа поастръ пѣ фѣ кълкатъ де дѣштані, еа тотъш сѣфері дѣмпрезвѣ къ алтеле дѣнд контривъдіи ши алте ажѣторінде, остъшїме пѣтърѣсѣ, апоі пентрѣ тѣте дѣши лѣбъ рѣсплатъ къ о девалваціе дѣфрїкошатъ, де къреї асеменеа сѣ ферїаскъ Dzeї ши пе гѣвернїѣ ши пе попѣръ, каре атѣчї пѣмаї тѣртѣрарѣ, іар акѣт ар пѣши маї департе. Дела 1815 дѣкѣче полїтіка лѣї Меттернїх алиатъ къ іесвїтісѣмѣ, ал кърѣї дѣвѣдѣчѣї ши апоі столї рѣтѣсесерѣ пѣтѣроши дѣ патрїѣ дѣкъ дела тѣртѣа лѣї Іосїф II., шїѣ адѣче зп сомп профѣнд песте тѣте паціле, іар дакъ врезна се дешепта, дѣ шїа къпта къ къте зп флѣер фертѣкъторїѣ ка іар сѣ о адѣртѣ. Кѣ ромъніі ера тотдеазпа рола чеа маї зшѣръ; пентрѣкъ дѣпѣ че рївалїтатеа дѣтре еї ши дѣтре челелалте треї паціі domnїce дїн веакѣрї, стѣнд пѣрѣреа тѣте треї асѣпра знеїа, апоі полїтіка маї скѣтеа окїї ши къ къте треї патрѣ ромъні, пе карїї пѣлѣа ла ранѣрї, атѣт пентрѣ ка прїп еї сѣ дїе дѣ амѣрїе пе ромъні, кът ши ка еѣ спѣрїе пе челелалте треї попѣръ констїтѣціонале. Дѣтре ачестеа

маї тоате шкоалеле трансилване ера органисате ашеа, дѣкът о сѣмѣ де професорї ігнорандї, парте маре кълѣгѣрї пропѣнеа дѣвѣдѣтѣреле пѣмаї къ тѣсѣра ши къ зп метод, каре де о парте пѣ лѣса нїчї зп фрѣпт реал, посїтїв дѣ зрѣта са, де алта дѣсѣ продѣчеа зп фѣт, о стѣнїдѣ тѣндрїе школастїѣ, де а се дїне чїнева къ атѣт маї дѣвѣдат, къ кът пердѣ маї тѣлѣї апї прїп шкоале. Пѣлѣ кътрѣ а. 1830 ведеаї дѣ класеле портале ши дїмпасїале жѣнї тѣстечошї дѣ врѣстѣ де 18—24 апї, кънд чеї де врѣста лор дѣ алте цѣрї авсолвїсерѣ класеле академїче ши пѣшїсерѣ ла къте зп пост пѣвлїк. Дѣтрѣачеа дерегѣторїїле пѣвлїче пе ла пої се дѣмплѣ къ стрѣнї, карїї маї тѣрзїор пе вѣтеа пїпер сѣпт нас, пе стрїга зршї, можїчї, варварї. Де ачї вїне, къ дѣ Трансїлванїа ши дѣ Бѣгарїа маї дѣтѣлпещї пе тоате злїдеге атѣта педантерїе, атѣта дѣвѣдѣтѣрѣ вагѣ, сеакѣ, лїпсїтѣ де прїнчїпїе кондѣкътѣре, атѣдї іѣрїшї карїї пѣ къпоск каре е скопѣа статѣлѣї, атѣдї паціоналїшї, карїї пѣшї къпоск лїтѣва паціоналѣ, атѣдї преодї, карїї прїчен нїмїк дїн евангелїе; де ачї кърѣе, дїн ачеа аѣзрїсїтѣ сїстемѣ, іар пѣ дїн вїна поастрѣ, къ ши пої ромънії асѣзї конпешїдї де grandїоаселе евенїмїнте дѣт дїн тѣнї ши дїн пїчоаре,

voim a porni, пѣ шим диктърѣ, череш ші пѣ шим че, скърт пѣдим ка ші навигторіѣ фъръ компас. Ачеаста пѣ е вина нѣстрѣ фраділор, съ стеа пѣказѣл пострѣ ка ші тѣпте пе кѣцетѣл ачелора, каріи пѣпѣ ла 1832 оприсерѣ дѣвѣдараѣ исторіѣи универсале ші а тѣтѣрор шіинделор поситиве дѣ Блаж, каріи шкоалеле челалалте, пе ла каре маі дѣвѣдам ші поі, ле дѣпласерѣ кѣ педанді, лепенші, игноранді, стрікаді. *)

Дѣшніи шпгвріи кѣ тоатѣ трѣѣіа лор, кѣ тоате фамілііле лор авѣте ші аристократиче, кѣ тоатѣ дѣвѣдѣтѣра ші кѣльторііле лор дѣ цѣрї стрѣіне рекѣлоск ші тѣртѣресек кѣ наивитате, кѣ еі ла челе че кѣшпгарѣ, пѣ ера прегѣтїді, чї кѣ ле кѣзѣ порѣтѣлѣ фрїпт дѣ гѣрѣ. Еі адїкѣ де ші віса зїоа ноаптеа де independence кѣ міністерїѣ пропрїѣ, скопѣл дѣсѣ дѣ ведеа фоарте депѣртат ші пѣтїнда де ал ажѣде пѣмаі дѣшн ані.

Пентрѣ поі рошѣніи че фѣкѣ тїмпѣл пресент? Ачеаста пе фѣ а доа дѣтреваре. — Рѣспѣнсѣл дѣпѣ а теа опїніѣне се пѣте да маі шпор прїа анализареа челор 12 пѣтѣрї, прїміте ші проклатате дѣ Шгарїа, каре стрѣвѣтѣрѣ пѣпѣ ла челе маі дїа вртѣ класе але локвїторїлор, ші пе каре пѣ е пѣтере оменѣаскѣ, барѣа съ ле маі ретрагѣ, пентрѣ кѣ nescit vox missa

*) Стѣдендіи дїа Пѣща маі дѣшнѣзі протестарѣ аспїра челор маі тѣлді дїа профѣсорїи шпверсїтѣдіи ші претїнсерѣ а се скѣте дїа постѣрїле лор. Асемѣнеа чеѣа се фѣрѣе ші дѣ Блаж, каре се адеверї ші кѣ петїцііѣнеа де дѣшнѣзі а стѣденділор, пе карѣа дѣсѣ лїо сѣгрѣтарѣ; еї дѣсѣ де тѣніе о тїпѣрїрѣ дѣ Erd. H.

reverti. Ачеле пѣтѣрї сѣпт о есендіѣ а дрептѣлѣі фїлософїк ші полїтік; еле, афарѣ де чел дїа вртѣ сѣпт тот атѣтеа аксіоме аспїра кѣрора пѣ маі дѣкапе діспѣтѣ, орї ла че попор ле веї апліка. Прїнзїселе пѣтѣрї се сѣфртарѣ тоате прївіледїѣрїле варваре, тїране ші аспїрїтоаре. Іар кѣткѣ ачелеаш, орї се ва шї орї пѣ, Трансїлѣванїа кѣ Шгарїа, се вор реалїса ші ла пої дѣтокта, де ачеаста се вор маі дѣдої пѣмаі бѣіадїи, кѣт ші ачеї соволї, карїи дїа тѣшѣноїеле лор пѣ есѣ нїчї одатѣ, чї сокот кѣ кѣ кѣт скѣртѣ еї, вор пѣте спарѣде ші рѣстѣрна тѣвдіи.

Сѣ репедїм челе 12 пѣтѣрї, пентрѣ кѣ се паре кѣ тѣлді дїа пої ле вїтарѣ.

1) Лїбертатеа тїпарїѣлѣі. Лїбертатеа ворвїрїи ші а скрїерїи есте атѣт де патѣралѣ, прекѣт есте тѣлкарѣа, бѣтѣра, сомѣл ші тоате алте трѣвзїнде фїрѣщї. Пѣпѣ акѣта, де ші чѣпсѣра воастрѣ дѣ ачесте дѣбѣ патрїѣ констїтѣціонале ера тѣлт маі лїбералѣ дѣкѣт дѣ челелалте провиндіи австрїаче, тотѣш пе фїіндѣді ертат а скрїе тотдеавна фѣрѣ таскѣ, фѣрѣ комплїмент, де тѣлте орї се череа ані, пѣпѣ съ лѣтѣрѣдіи о ідеѣ практикѣ. Шде пѣпѣт гревѣтѣділе че дѣтїмпїнаї ла дескїдепреа врезѣнеї тїпографїи, ла фѣндареа жѣрналелор, де каре деспотїзмѣл арѣ фрїкѣ тѣлт маі таре ка де ваїонете. Дѣчї авѣнд лїбертатеа тїпарїѣлѣі патрїа дѣтреагѣ, вртѣеагѣ съ о авѣт ші пої, дакѣ „егалїтатеа“ пѣ есте съ рѣтѣлѣ тїчѣлѣ.

2) Міністерїѣ респонсавїл. Ачѣастѣ респонсавїлїтате гарантїѣт прїн леці каре вор дефїце ші пѣдепсе атѣсѣрате вїпелор, се ва дѣтїнде фїрѣще дѣ жос ла консіліарї ші ла тоді офїціалїї, дѣкѣт рошѣлѣл ка ші алте попорѣ, пѣ ва маі фї

сіліт а пѣрта жѣдектѣді кѣте 50—60 ані пентрѣ меѣзѣнеде сале, пентрѣ авереа ші сѣдоареа са. Респонсабилітатеа знітѣ кѣ лібертатеа тіпаріѣлѣ, ва фі пѣрѣреа спаіта деспотісѣлѣ.

3) Діетѣ апѣалѣ. Фііндкѣ адеце-реа депѣтаділор еі се ва фаче дін попорѣл дитрег, іар пѣзѣмаі дін класеле ші падііле прівілеціате, зрѣеазѣ кѣ віна ва кѣдеа пѣзѣмаі асѣпра ротѣлѣлѣ, дакѣ ел дн маі тѣлте дінѣтѣрі пѣ ва пѣтѣ продѣте дін тіжлокѣл сѣѣ кандидаді, каріі адеші фіінд сѣ апере дн діетѣ пѣзѣмаі інтересѣл котѣн ал патріеі, чі тотодатѣ ші чел партіклар ал падіеі сале пѣлѣ атѣнчі, пѣлѣ кѣнд челелалте падіі днкѣ се вор ліпі де інтересе націонале дн парте. Дн сѣ ші акѣта дін атѣтеа тіі де новілі ротѣні се афлѣ зп фрѣтос пѣшѣр де іѣрїшї, каріі ар пѣтѣ пѣші ла тіжлокѣ ка кандидаді ла депѣтѣдіе діеталѣ.

4) Егалітате чівілѣ ші релесіо-сѣ. Ачест пѣлѣт сфартѣ тоате формеле рѣмѣсе дін веакѣл варѣар, комплаѣ — дн thesї — тоатѣ діѣерїнда днтрѣ прівілеціаді ші апѣсаді, щерѣе рідікѣла пѣміре де релесі „речепте“ (rescїrio, ка ші кѣт леаї фі лѣат дін ѣлдіѣ!), дескїде шкѣле тѣтѣрор котѣнітѣділор де орї че націоналітате депетїкѣ, дѣ лефі епіскопїлор ші клерѣрїлор, саѣ депеагѣ ла тоді дн-токѣта.

5) Гардѣ націоналѣ. Ротѣлѣл каре днвіет фіінд п'ар прїмі арме, пѣзѣмаі е продѣторїѣл ал аверїі ші фамїліеі сале, чі ші зп стѣпїд, пѣлѣл, каре пѣ щїе кѣ де кѣнд е лѣтеа, знде фѣ щїїнда ші арѣа аколо фѣ ші пѣтереа ші домпїа. Дн окїі пощрїі де азї днколо тоді карїі се ферескѣ де арме, вор фі саѣ іепѣрї фрїкоші,

саѣ пѣлѣні, саѣ продѣторї, карїі ар врѣ ка пѣлѣлѣтѣл стрѣлѣвнеспѣ сѣ віе ла тѣні стрѣ-не. Одатѣ армеле се кѣлѣдеа дела попорѣ; акѣта не днвіе кѣ еле, соволіі дн сѣл не ават сѣ пѣ ле прїмітї. Еї, ваї де еї пѣ вѣд нічі пѣл' ла пас. Орї кѣ патріа дн кареа скѣрѣмаші тѣ ші тоате деперадііле тале дін веакѣрї, пѣ есте а та? Нѣ те віп-де пѣлѣлѣ.

6) Пѣртареа котѣлѣ а грѣлѣтѣ-ділор. Ачі е де прїкос орї че еспїлка-ціе. Ної вом авѣ окї аѣерї, ка пе венї-торїѣл німіні сѣ пѣ скапе де ачѣаста.

7) Днчетареа репортѣрїлор зр-варїале. Тѣте днчеркѣрїле де а регѣла стареа іоваділор фѣсерѣ пѣлѣл акѣт де-шѣрте, іар зрѣарїѣл дін зрѣтѣ е о стерпї-тѣрѣ тікѣлѣсѣ, кареа нічі одатѣ пѣ с'ар фі пѣтѣт реалїса фѣрѣ чел маі днведерат перїкѣл. Днтрѣвпареа рѣтѣшїцелор де мо-шіі іовѣцѣшї кѣ алодіалѣл пропрїетарїлор ар фі зп фѣрт ші рѣпїчѣне пѣлѣкѣ. Дес-кѣлпѣрареа прїн стат е о тілѣ кѣтрѣ пропрїетарї, кареа ва днкѣрѣка котрївѣціе маі грѣа асѣпра фощїлор іоваді, ачѣеаш дн сѣл пѣ ва фаче нічі кѣт е $\frac{1}{16}$ а предѣ-лѣ роботелор ші а тѣтѣрор сторсѣтѣр-лор домпѣшї. Адаогѣ кѣ пе венїторїѣл ші пропрїетарїі вор пѣлѣті котрївѣціе ші а-шеа днкѣтѣва днші вор траѣе деспѣлѣгѣрѣа тот дін пѣлѣеле лор. Зѣчїелеле сѣлѣт о деспоїетѣрѣ спѣрѣкатѣ.

8) Жѣдеде де жѣрадї. Вор фѣ-лосї маі тѣлѣт ка тѣтѣрѣр, попорѣлѣл дн-пѣлѣ, каре пѣ щїе скрїе, ші каде жѣртѣл жѣзілор, ізілор, адвокадїлор.

9) Банк націонал. Аврѣл ші зр-ціпѣлѣл днкѣл пѣ ва маі фѣці дін цѣрѣ, чі ва чїркѣла днтрѣ попорѣ, каре асѣлѣл дн

партеа чеа маї mare нѣ vede галвинѣл кѣ окіи.

10) Остѣ шитеа съ жтре пе конститѣціе. Кѣ ачест прілеж реѣиментеле поастре де гранідѣ вор фї датѣре а фаче кѣм фѣкѣрѣ сѣрѣи; вор претінде зшорѣрї, шкѣле остѣшешї, дпнѣрѣца сервїдїѣлї кѣ тѣтъ патріа шї апѣте кѣ паѣца сасѣ пе ла марѣи. Гранїдарї се вор префаче дп зп сїмѣтре мїнѣват ал гардеї наѣионале; фїї лор нѣ вор маї фї котїдї дела постѣрїме де офїдерї прїо стрѣишї шї венетїчї.

11) Дпвївїдїї полїтїчї аї статѣлѣ вѣр скѣпа, саѣ маї дрепт вор вїнд, пе венїторїѣ нѣ ва маї фї перїкѣл де а пе ареста чїнева пентрѣ кѣ ївїм лївертатеа.

— Ромѣнїї транспїванї де ачї дпколо н'аѣ а дптрева, дакѣ ачесте пѣнтѣрї сѣлп але патріеї дптредї, саѣ нѣмаї але знеї партїде тарї; чї еї декїарѣ шї манїфестѣ кѣ фрѣнтеа сенїѣл дп азѣл Европееї, кѣ вор ѣне нѣмаї кѣ ачеїа, карїї вор апѣра шї вор реалїса ачесте дрептѣрї сѣпте оменешї шї полїтїко-чївїле; еї вор фї кѣ neadormitѣ прїверегере ка ачелеаш сѣ devїѣл аdevѣр, се вор лѣпта дп тот тїмпѣл пентрѣ кѣшїгареа шї пѣстрареа лор. Де ачї зрмеазѣ кѣ еї вор пѣрѣсї тѣте сечеле дїспѣте їсторїче деспре векїтатеа попѣрѣлор, деспре нѣмїреа їсторїкѣ а кѣтѣрѣ пѣшѣлп неmeshек, сѣсеск орї крїееск, сѣквїеск, прїетїеск, дѣшѣнѣск, каре тѣте пе венїторїѣ вор да пѣтрец нѣмаї їсторїеї, їар нѣ полїтїчеї, кѣ атѣт маї пѣѣп дрептѣлѣ. Ромѣнїї вор кѣпѣще нѣмаї о патрїѣ комѣнѣ тѣтѣрор, дп каре нѣнѣмаї векїї шї стрѣвекїї локвїторї, чї шї чен патѣралїсат дѣпѣ локвїѣдѣ де

10 апї дп пѣтереа леѣїї се ва вѣкѣра де дрептѣрїме челор маї рѣнѣде дїплоте шї прївїлеѣїрї. Ачѣаста ромѣнїї о вор фаче, орї се ва дпѣтѣмла знївнеа орї нѣ. Ѓар дакѣ кѣтѣва консерватїсѣл ар дпкѣлека дїп поѣ; дакѣ наѣионалїтѣѣле полїтїче ар врѣ а се демарка дп Транспїванїа ка шї пѣлѣ акѣм, атѣчї еї се вор ѣне кѣ вїаѣа одатѣ де пѣнтѣл 5 дїп рѣгѣмїнѣтеа дела 1791, аѣїтѣндѣо шї черѣндѣо прїо пегїдївнї дела дїетѣ шї дела монархїл, кѣчї нѣмаї ашеа с'ар кореспѣнде дрептѣлѣ речїпрочїтѣдїї.

12) Ѓпїзвнеа Транспїванїееї кѣ Ѓнгарїа. Ної ла Nr. 12 ал Фоїеї маї дїсертарѣм асѣпра ачестѣї пѣнт, каре пе рѣгѣм а се рекапїтѣла ачї, а се чїтї шї алте тѣлте дїсертѣѣї кѣте се ївек дп жѣрпалеле цертане шї маїгаре. Дїп партене тѣртѣрїсїм, кѣ тѣлдї ромѣнїї пѣлѣ акѣм сїмѣїрѣ пѣѣпѣ сїмпатїѣ кѣтѣрѣ знївне, де шї еа пе прѣмїте челе 11 пѣнтѣрї; пої дпсѣ дакѣ се ва шї реалїса, нѣї дѣчет нїчї о фрїкѣ. Мѣ ведї дптрева: Че гаранѣїе поѣї тѣ да пентрѣ консервареа наѣионалїтѣѣї ромѣне, кареа веїї вїне кѣ дп зїѣа де асѣзї аре атѣѣї апѣрѣторї дпѣлѣкѣраѣї, карїї де с'ар vedѣ лїпсїдї де ал лор їдол скѣмп, ар devenї ла чеа маї дїп зрмѣ фрїе шї депераѣїе, ка одатѣ помонїї шї їталіанїї? Ла ачестеа vom рѣспѣнде дп Nr. в. —

Стѣдїї асѣпра лїмѣеї ромѣне.

(Ѓрмаре.)

Пентрѣкѣ артїкѣлѣл постѣрѣ, пѣїндѣсе дп зрмѣ нѣмелѣї, нѣнѣмаї дпклїнѣ нѣмеле

дѣпъ дѣпрецізрѣрї, чї дѣ дѣпрецізрѣ-
рїе ачелле ретѣне зпїт дѣ фїїцѣ къ
пѣтеле, — есте дѣкѣркатѣ шї недеспѣр-
дївїлѣ: къ ачѣаста дѣ еллѣ пѣтелѣ формѣ
de addeврѣате казѣрї, ка ла грѣчї шї ла
латїнї, ачѣѣа че н'аѣ чѣллелалте лїмѣе ро-
мане. Фрме de addeврѣате деклїнѣчїзнї
се гѣсескѣ шї дѣ лїмѣеле апѣсчане, дѣ
lui, lei, li, loro, leur, cui, costui, costei, co-
storo шчл.; дар ачѣсте нѣ с'аѣ аллїант де
пѣте, ка съ ле деа формѣ де казѣрї. —
Токмаї пѣтрѣкъ артїкѣлѣ пострѣ дѣ
оарекаре казѣрї се дѣкеїѣ къ пѣтеле шї
се фаче дѣ ачѣсте казѣрї недеспѣрдївїлѣ,
еѣ нѣ вѣзѣ каре есте кѣвѣнтѣ де се а-
построфѣазѣ? Де че съ се скрїе домп'л,
доамп'а? Еѣ апострофѣзѣ не н'амѣ, пѣ-
трѣкъ ачѣсте сѣпт дѣспѣрдївїле: кѣчї
почїѣ зїче шї нѣ амѣ; дар нѣ пѣтемѣ а-
построфа артїкѣлѣ: кѣчї нѣ почїѣ зїче
домп'лал доамп'ѣа. Аста се поате зїче
нѣмаї кѣод дѣпъ сѣвстантївѣ зрѣѣазѣ
пронѣтеле посесївѣ ка абсолѣт, орї зп
ценїтївѣ сѣпт ачеллашї репортѣ: пре-
кѣт, омѣ ал меѣ орї ом' ал меѣ, —
вѣрѣатѣ ал фаптеї шчл.: кѣчї ла дѣ-
прецізрѣреа ачѣаста артїкѣлѣ се поате
аллїпї де амѣндоаѣ, поцї адекѣ зїче о-
мѣл меѣ, орї омѣ алмеѣ шчл. Анпої
е де мїраре, къ апострофѣазѣ шї ачѣїа,
карїї зїкѣ къ артїкѣлѣ есте лѣ, шї нѣ ал,
че нѣ есте addeврѣатѣ. Шї дакѣ се апо-
строфѣазѣ спре ес: доамп'а, де че нѣ
се апострофѣазѣ шї доамп'еї? — Орї
кѣт, пої поїзвождѣ шї зпїнд артїкѣлѣ къ
пѣтеле, формѣт addeврѣате казѣрї, фор-
мѣт казѣрї пропрїї. Дар авем нѣмаї
патрѣ казѣрї: номїнатївѣл, ценїтївѣл, да-
тївѣл шї вокатївѣл. Еленї аѣ чїпчї ка-
зѣрї, латїнїи шеасѣ. Дусемпѣт дѣсѣ, къ

de шї аѣ латїнїи шеасѣ казѣрї, нѣ есте
нїчї зп нѣте, каре съ ле аїѣ пе кѣте
шеасѣ, чї чѣллѣ мѣлтѣ чїпчї. Ачелле
каре аѣ пѣтрѣ вокатївѣ термїнѣчїзне спе-
чїалѣ, н'аѣ пѣтрѣ аблатївѣ, шї дїп коп-
тра. Еленї н'аѣ авѣт казѣл аблатївѣ: еллѣ
есте казѣ пропрїї ал латїнїлор, дѣпъ кѣт
дѣл пѣтеште шї Varrone*).

*) M. T. Varro LIX. de ling. lat. Есте грѣѣ
а determїна пѣтрѣ че Varro пѣтеште не
ачѣст казѣ пропрїї ал латїнїлор: нѣмаї пѣ-
трѣкъ нѣ'л аѣ шї грѣчїї? орї пѣтрѣкъ ачѣст
казѣ есте рѣтѣшїнда формѣї пѣтелор дѣ аб-
стракѣ, адекѣ аффарѣ де казѣ? Провабїліта-
теа, дѣпъ кѣт вом vedé маї жосѣ, есте пѣ-
трѣ ачѣаста дїп зрѣтѣ: кѣчї дѣтре алтеле,
пѣтеле латїне се гѣсескѣ дѣ лїмѣеле романе
moderne, маї мѣлтѣ дѣ аблатївѣл латїнѣ.
Маї вѣртос лїмѣа італїанѣ are дїп авлатї-
вѣл латїнѣ не тоате ачелле че ла латїнї
сѣпт дѣ а II. деклїнѣчїзне шї не чѣлле маї
мѣлт дїп а III. деклїнѣчїзне латїнѣ. Дѣ
партеа ачѣаста трагѣ маї мѣлт маї пѣдїнѣ
тоате лїмѣеле романе. Дар де тот ставїлѣ
нѣ есте дѣ пѣнтѣл ачѣаста нїчї зпа. Нѣ воїѣ
зїче нїмїкѣ де Contá virtù шї чѣллелалте
кѣвїнте італїене, чї де чѣлле че дѣ лїмѣа
кѣрдїлор се термїнѣ дѣ о, не каре попѣлѣ
їталїанѣ нѣ ле пропѣнчїѣ къ о чї къ ѣ скѣрт
ка пої; шї дѣпъ кѣт вом vedé маї жосѣ,
аста а фост форма оріцїналѣ а ачѣстор пѣте,
шї о дїп аблатївѣл латїнѣ се vede а нѣ фї
орїцїналѣ. Кѣт пѣтрѣ пої, сѣптем фоарте
нѣставїлї дѣ чѣлле де а треїа деклїнѣчїзне
латїнѣ шї мї се паре къ нѣ е кѣвѣнтѣ де а
pretinde, ка ачелле че се прїїмескѣ акѣт
съ се скрїѣ дѣ аблатївѣл латїнѣ, маї вѣр-
тосѣ адїектївеле. Есте фоарте маре нѣтѣрѣ
ачеллора че нѣ се факѣ дїп аблатївѣл
латїнѣ, шї дѣкѣ дїндре кѣвїнтеле де тоате
зїллеле; омѣ, пѣте, леѣ, вої, аерѣ, пїперѣ,
сѣпѣвѣ, вїерѣ, осѣ, тїмѣѣ, пѣптѣ, канѣ, пе-
пѣтѣ, odorѣ, зѣерѣ, фѣлѣерѣ, порѣшѣвѣ, вѣл-

Фіиндкъ не есте vorba de казъри, еѣ нѣ почіѣ трече къ ведереа страѣтва idee че с'а дърѣдѣчатѣ дн Европа деспре елле ші деспре пѣтерѣл лор. Маі дн тоате граматічеле лѣмбелор европене се ворѣште de 6 казъри, ка кънд тоате лѣмбеле ар авѣ шеасъ казъри ка латініі. Фіинкъ Европа тоатъ а крескѣт дн лѣмба латінь, попѣлїі кънд аѣ днчепѣт а скріе дн лѣмбеле націѣнале ші а ле кълтїва, аѣ лѣват дѣпъ граматїка латінь шеасъ казъри, фъръ а маі черчета че есте казъл ші дакъ тоате лѣмбеле аѣ шеасъ казъри? — Казъри сѣнт днпрецізърїле, реладїѣнїле дн каре стаѣ лѣкрѣрїле знеле кътръ алтеле. Дн знеле лѣмбе пѣтеле аѣ термінѣчїзнї пропрїї, прїо каре се арратъ реладїѣнеа лѣкрѣрїлор кътръ алтеле. Ачесте сѣнт казъри а дѣвѣрате, казъри пропрїї. Прїо зрмаре сѣнт пѣмаї атѣтеа казъри, къте термінѣчїзнї спеціале аѣ пѣтеле. Дн алте лѣмбе, пѣтеле п'аѣ нїчї о термінѣчїзне спеціалъ, де кът зпа пѣтрѣ пѣтерѣл сіогвралѣ шї алта пѣтрѣ пѣтерѣл пѣлралѣ, шї пѣтрѣка съ аррате реладїѣнеа лѣкрѣлѣ се ажѣтъ къ препѣ-

селе, еар пѣтеле рѣтѣне нескїмѣатѣ. Ачесте нѣ сѣнт казъри а дѣвѣрате, нѣ сѣнт казърїле пѣтелор: пѣтрѣкъ елле нѣ патѣ нїмїкѣ; чї сѣнт пѣмаї казърїле лѣкрѣрїлор, — казъри идеале. Ккънд, спре есемплѣ, лѣмбеле романе препѣнѣ кзнпоскѣтеле пѣртїчелле de ворѣ пѣтелор лор, лѣкрѣл есте аррѣтат дн кътаре днпрецізраре шї отѣл дн къдетѣл сѣѣ о днцелледе шї се мѣлѣдѣште; дар пѣтеле лѣкрѣлѣ нѣ есте деклїнатѣ, — п'аре казъри граматїкале, орї пропрїї. Дакъ къ тоате ачесте ва чїнева съ ле пѣтеаскъ казъри, атѣнчї есте о авѣзрдітате а ворѣ de шеасъ казъри; къчї атѣнчї сѣнт атѣте казъри, къте препѣсе аре о лѣмбѣ. Тоате препѣселе арратъ днпрецізрїле лѣкрѣрїлор, саѣ къ алдї термінї: отѣл дншї поате гѣндї лѣкрѣрїле пѣмаї сѣнт атѣте репортърї, къте препѣсе орї препѣсѣчїзнї аре лѣмба дн каре гѣндѣште. Че аре о препѣсѣчїзне маї мѣлѣтѣ декѣт алта, ка съ се зїкъ къ еа фаче казъл шї челлелалте нѣ? Дакъ спре есемплѣ del, al, dal ла італїанѣ факѣ казъри, de че съ нѣ факѣ шї col, nel, sul, slottol шчл.? Нѣтеле а рѣмасѣ дѣпъ тѣте ачесте нескїмѣатѣ; еар репортърїле лѣкрѣрїлор аррѣтате прїо препѣсе сѣнт тоате алтеле; прїо зрмаре дакъ ачелле треї препѣсѣчїзнї de маї сѣс факѣ казъри, — казъри идеале, казъри непропрїї, — атѣнчї сѣнт казъри шї а ле челлорлалте, — сѣнт атѣтеа казъри къте препѣсѣчїзнї аре лѣмба. Ар фї тїмпѣл, de а кърѣдї одатъ граматїчеле de ачесте авѣзрдітѣдї. — Грекъл а пѣгѣт ворѣ пѣмаї de 5 казъри, латїнѣл пѣмаї de 6: пѣтрѣкъ ла еї шї препѣселе гѣвернаѣ тоате пѣтеле ла вреѣнѣл дн казърїле пропрїї: препѣсѣчїзнїле

търѣ, норѣ орї пѣорѣ, васѣ, дракъ, dїmonѣ орї demonѣ, вѣтѣакѣ, тартморѣ, варѣ, сѣнѣе, къкъ, сплїнѣ, тѣсѣ, сорѣ, фрїгѣ, шї челлелалте мѣлте, — асsemenea адїептїве: лїнѣ, трїстѣ, акрѣ, педестрѣ, шчл. Знеле се зїкъ дн доаѣ модърї: їенѣрѣ шї їенѣре, нїме шї лїмене (шї лїменї), арѣорѣ шї арѣоре, пѣптенѣ шї пѣптене, гїндѣ шї гїнде, мїнчїзнѣ шї мїнчїзне, шчл. — Нѣ вѣзѣ дар, de че съ претїндем ка челле че есѣ дн ал шї вїл съ се пѣвї дн аблатїѣл латїнѣ. Афѣлѣ кътеѣва дн ар орї агїус латїнѣ, ла пої дн аблатїѣл: вѣрѣ прїмаре, калле прїмаре, — къларе шчл.

грече ла ценітивѣ, дативѣ ші аккѣсативѣ, — челле латіне ші ла аблативѣ. Ассемнеа ші поі пѣтемѣ ворѣі пѣмаі де патрѣ казѣрі: кѣчі де ші ачесте патрѣ казѣрі, ка ші челле 5 грече, ші ка ші челле 6 латіне, сѣнт кѣ мѣлт маі пѣдіне декѣт сѣ еспрїме тоате дѣпрецізѣріле лѣкрѣрілор, дар ші превѣсечїзніле ноастре гѣвернеазѣ пѣмеле ла зпеле дїн ачесте патрѣ казѣрі, ші аппѣте зпеле ла номїнативѣ, превѣт дн, де, ла, дела, кѣ, прїн, пентрѣ, спре, деспре шчл.; алтеле ла ценітивѣ, превѣт: ассѣпра, деассѣпра, дн-контра, днпрїоїа, — днѣзѣрѣнтѣл шчл. — Се vede ші се днцеллеце де сіне, кѣ превѣсчїзніле ноастре, каре гѣвернеазѣ пѣмеле ла ценітивѣ, іеаѣ патѣра сѣвстантївелор. Днсемнезѣ еарѣ, кѣ превѣсчїзніле ноастре, каре гѣвернѣ пѣмеле дн номїнативѣ, ле гѣвернѣ ші дн ачеа старе, кареа пѣ се поате пѣмі казѣ, превѣт омѣ, воѣ шчл.: кѣчі пѣмеле, пѣмаі дѣпѣче се смѣлѣ дїн австрасѣ, дїн стареа пентѣрцінітѣ ші се детермінѣ прїн артїкѣл, пѣмаі атѣнчї се деклїнѣ саѣ іеаѣ зп казѣ. Омѣ, воѣ шчл. пѣ сѣнт дн пічі зпѣ казѣ; еар омѣл, воѣл, сѣнт дн номїнативѣ. — Де аїчі зрѣеазѣ, кѣ ачеа лімѣв ар авѣ деклїнѣчїзні деплїнїте, каре ар авѣ термінѣчїзні спечїале, пентрѣ тоате казѣріле, че се арратѣ прїн превѣсе. Деспре лімѣва маїарѣ, кареа пѣре превѣсе чї пѣмаі поїпѣсе ші дн кареа поїпѣселе се потѣ днкрѣка тоате кѣ пѣмеле, сѣр пѣтѣ зіче, кѣ аре деклїнѣчїзне деплїнїтѣ, аре атѣтеа термінѣчїзні пентрѣ пѣмеле салѣ, кѣте превѣсе сѣнт дн челлелалте лімѣве европене саѣ кѣте поїпѣсе аре еа. Спре есемплѣ: ember, emberé, emberneck, emberbert, emberre, emberrel, embertól, ember-

ról, (orí) emberrúl, emberért, emberáltal, emberelótt, emberután, emberalatt, emberalol шчл. — Дн фїндѣ термінѣчїзніле пѣтелор ші ачелле пѣрді де ворѣв, че ле пѣмім превѣсе орї поїпѣсе, сѣнт сѣрорї, се трагѣ тот дїнтрѣвн ісворѣ, дїн ачелле сѣпете целерале, каре дѣпѣ семеле мїмїче аѣ стѣтѣтѣ прїма лімѣв а омѣлї, ші дїнтре каре артїкѣлѣ, дн фїндѣ тот зпѣл кѣ пропѣмеле персоналѣ де а 3-а персоапѣ, есте челлѣ маі векиѣ, превѣт vom vedé маі жосѣ. —

(Ва зрѣма.)

Че сѣаѣ днѣтѣмплат дн Віена?

(Днкеїере.)

Дѣпѣ ачеа днѣзѣратѣл dede лівертатеа тіпарївлї. Шїді вої днѣсѣ превѣдїдї меї чеї ачеаста? Ачеаста есте лівертатеа тѣзѣрор лівертѣдїлор, ші се кѣпрїнде днтрѣаеа: кѣ омѣл пѣте да ла тіпарїѣ че вреа, ші деспре че пѣте да сеамѣ днпїнтѣеа лї Dѣмнезеѣ ші днпїнтѣеа кѣноцїндеї сале. Пѣпѣ акѣт пѣ ера ашеа, чї де вреа чїнева сѣ тіпѣреаскѣ врео карте саѣ алчѣеа, маі днѣтѣв тревѣеа сѣ о деа ла пѣде домї, карїї саѣ о опреаѣ де тот, саѣ щерѣеаѣ тот че пѣ ле пѣлѣеа; де сѣр фї зіс зпї домн таре: ачеаста саѣ ачеаа пѣаї фѣкѣт дрепт; щерѣеаѣ; де сѣр фї зіс: кѣтаре саѣ кѣтаре окѣрѣмїторїѣ, днповѣреазѣ преа таре пре сѣрачїї цѣрѣнї — щерѣеаѣ; — де ар фї врѣт чїнева а да стѣпѣнїреї сѣ прїчеапѣ, кѣ зпа саѣ алта пѣї віне ічі саѣ коло, щерѣеаѣ, прескѣрт зп асемїнеа домн тревѣеа сѣ щерѣгѣ тот ачеаа, че ера маі адевѣрат, кѣ де пѣ лѣар

Фі щерс пре ел алдіі. Акъм аѣ трекът ачестеа то̀те, акъм тот се по̀те тѣпъри, лъсѣндѣсъ съ жвѣече апоі ачеѣа, карїи вор чети де есте дѣделепѣде зѣс саѣ нѣ, іар ачела, каре с'ар словози а скріе чева вртъ шї дѣфѣмѣторїа, се ва апѣка де скѣрт, дрептатеа дѣсъ шї адевърѣл ле по̀те спѣне тот отвѣл, шї грешелеле, де каре нѣи нїчї вѣ ом скѣтїт, се пот спѣне дѣ фацѣ орї кѣї, поарте ачела шї о крѣчѣлїдѣ пре пептѣшї, тот отвѣл шї по̀те тѣртѣрїсї дѣрерѣа, пентрѣ ка съ четїаскъ чеї че се прїчен шї с'л вѣдече, апоі нѣи ачеста вѣ лѣкрѣ тѣрегъ?

Маї пре вртѣ аѣ нѣс дѣмпѣратѣл корѣнъ ла тоате, саѣ маї вїне зїкѣнд, леаѣ нѣс фѣндament, темелїе, адекъ аѣ дат констїтѣцїе. Кѣвѣптѣл ачеста констїтѣцїе нѣ дѣсемѣаѣз алта, декѣт о леѣе фѣндamentалъ, о дѣтокміре а леѣїмор пентрѣ дарѣ, о асемѣнеа дѣтокміре дѣсъ нѣ о фаѣе нѣмаї вѣл сїпѣвр, дѣпъ плакѣл лѣї, нѣ, чї ла ашезарѣа вѣнї асемѣнеа дѣтокмірї треѣвѣ съ еа парте оamenї дїп тоатѣ пласа, шї ашеа маї тѣлді шї дїнѣтрѣ вої, — вѣзї вїне чеї маї прокопсїдї. — Тот їнсѣл треѣвѣ съ спѣнѣ адевърат, че ар кѣѣета маї вѣн шї маї де фолос пентрѣ оamenї де пласа са, тоате арѣтѣрїле ачестеа се вор лѣа апої ла десѣватерѣ, шї дѣпъ ачелѣа се вор статорнїчї леѣї дѣрїї. Аїчї се вор хотѣрѣ спре есемплѣ венїтѣрїле шї келѣтѣелеле дѣрїї, шї де кѣтѣва ар фаѣе чева міністрїї че н'ар треѣвї съ факъ, се вор нѣтеа траѣе ла dare de сѣатѣ. Спѣнеѣїмі акѣтѣ нѣї ачѣаста о фаѣерѣ де вїне кѣт

съ ївѣїлѣм кѣтрѣ черїѣ шї съ кѣнтѣм де вѣкѣрїе? Шї ачестеа аѣ фост по̀фтеа по̀порѣлї, пентрѣ каре аѣ стрїгат, шї каре акъм по̀те леаѣ дѣмплїнїт дѣмпѣратѣл. Съ трѣеаскъ дѣмпѣратѣл, дѣделѣог съ трѣеаскъ, шї totdeauna дѣ паче съ трѣеаскъ!

Кѣт аѣ сїмдїт ачѣѣа, карїи стаѣ дѣтрѣ дѣлѣдїме рїдїкадї, кѣ ле тїрѣсѣ, шї вѣтѣкъ шї попорѣл пострѣ арѣ воїе пре каре се дѣкѣметѣ а о манифѣста, каре еї н'ар фї крѣзѣт нїчї одатѣ, ш'аѣ лѣат катрафѣселе, шї с'аѣ кам дѣс маї департе. Ної леам по̀фтїт кале вѣнѣ, шї нїчї нѣ їам маї дѣгреѣат, че ш'аѣ лѣат мерїнде.

Ачѣаста патриѣдїлор с'аѣ дѣтѣмплат дѣ Вїена, ачѣаста аѣ шї треѣвїт съ се дѣтѣмпле, пентрѣ кѣ алтїнѣтрелеа н'ар фї терѣ лѣкрѣ, рѣскоала аѣ фост не'кѣнїѣрѣатѣ. Фїїнд дѣсъ кѣ акъм то̀те по̀фтеа с'аѣ дѣмплїнїт, треѣве съ фїе еарѣ лїнїѣе. Вої дѣрѣнїлор нѣ маї аѣвѣї нїміка де а фаѣе, пентрѣ кѣ ної ам фѣкѣт дѣ Вїена то̀те пентрѣ вої; нѣ вѣ лѣсадї съ вѣ десѣтѣпте ѓменїї чеї рѣї, адѣкѣндѣвѣ амїпте, кѣ ної фѣрте вїне щїм чеї плѣгарїѣл, ної щїм фѣарте вїне, кѣ пѣнеа чеа вѣнѣ дїп сѣдорїле лѣї о тѣнкѣм кѣ тогїї шї кѣ ла ашезарѣа констїтѣцїеї чеї нѣъ шї маї вѣне; дѣпъ кѣвїїоѣѣ вѣ фї прївїт шї дѣнѣл.

Ашеа дарѣ лїнїѣе! Кѣ Dzeѣ, кѣ преѣвѣлѣ пострѣ дѣмпѣрат шї кѣ ѓменїї чеї харнїчї карїи акъм аѣ дат тѣла, вор фї то̀те маї вѣне.